

THE ROLE OF TEAM OF LECTURERS OF EDUCATION SCHOOLS IN IMPLEMENTATION OF THE GENERAL EDUCATION PROGRAM 2018

Tran Thanh An*, Thai Huu Linh

TNU - University of Education

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	11/7/2023	In the fundamental and comprehensive renovation of Vietnamese education, the Resolution of the 11th Party Congress considered pedagogical schools as the "rooftop" of educational innovation. The mission of pedagogical schools is not only to train quality teachers for the whole country to meet practical requirements, but also to support and foster managers, enhance capacity to help core high school teachers in the process of regular training. By the method of analysis, synthesis, generalization, the author has given a view on the role of pedagogical lecturers in the implementation of the 2018 general education program. In the article, three roles and responsibilities are mentioned. That service is: training students; training high school teachers; program framework. That shows that pedagogical teachers play an important role, being the pioneer team in implementing the general education program in 2018.
Revised:	12/9/2023	
Published:	12/9/2023	
KEYWORDS		
Educational innovation		
Pedagogical trainers		
Programs		
General education		
Roles		

VAI TRÒ CỦA ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN CÁC TRƯỜNG SƯ PHẠM TRONG THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Trần Thanh An*, Thái Hữu Linh

Trường Đại học Sư phạm - ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	11/7/2023	Trong công cuộc đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục Việt Nam, Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XI đã coi các trường sư phạm là "cái nóc nhà" của đổi mới giáo dục. Sứ mệnh của các trường sư phạm không chỉ là đào tạo đội ngũ giáo viên chất lượng cho cả nước đáp ứng yêu cầu thực tiễn mà còn phải có nhiệm vụ hỗ trợ, bồi dưỡng cán bộ quản lý, tăng cường năng lực để giúp đỡ giáo viên phổ thông cốt cán trong quá trình bồi dưỡng thường xuyên. Bằng phương pháp phân tích, tổng hợp, khái quát hóa, tác giả đã đưa ra quan điểm về vai trò của giảng viên sư phạm trong thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018. Trong bài viết đề cập đến ba vai trò, nhiệm vụ đó là: đào tạo sinh viên; bồi dưỡng giáo viên phổ thông; xây dựng khung chương trình. Điều đó cho thấy, giảng viên sư phạm giữ vai trò quan trọng, là đội ngũ tiên phong trong thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018.
Ngày hoàn thiện:	12/9/2023	
Ngày đăng:	12/9/2023	
TỪ KHÓA		
Đổi mới giáo dục		
Giảng viên sư phạm		
Chương trình		
Giáo dục phổ thông		
Vai trò		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.8311>

* Corresponding author. Email: antt@tnue.edu.vn

1. Mở đầu

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Nhiệm vụ của giáo dục là rất quan trọng và vẻ vang, vì nếu không có thầy giáo thì không có giáo dục. Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế - văn hóa” [1]. Cho nên, vai trò của người thầy dù ở thời đại nào, môi trường nào cũng quan trọng, đặc biệt với đội ngũ giảng viên giảng dạy tại các trường sư phạm càng phải nhận thức rõ được trọng trách cao cả của mình. Giảng viên vừa là người truyền thụ kiến thức lý thuyết thông qua việc thiết kế bài giảng của mình, vừa xây dựng phẩm chất đạo đức cách mạng, lối sống tốt đẹp cho sinh viên.

Trong cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, tri thức đóng vai trò quyết định đối với sự phát triển kinh tế, tạo ra của cải vật chất và nâng cao chất lượng cuộc sống. Giáo dục và đào tạo là chìa khóa cho sự thành công của mỗi quốc gia. Nhìn vào hệ thống giáo dục có thể dự đoán được tương lai của một đất nước. Nhìn vào đội ngũ nhà giáo có thể đánh giá được chất lượng của một nền giáo dục. Sự nghiệp giáo dục, đào tạo của nước ta đang đứng trước những thử thách lớn lao và những nhiệm vụ có tính lịch sử. Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo trở thành một trong những mục tiêu, động lực quan trọng của toàn bộ sự nghiệp đổi mới đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Thực hiện sự nghiệp này, cần phải huy động toàn Đảng, toàn dân, huy động trí tuệ trách nhiệm của nhiều nhà khoa học, nhiều nhà quản lý, nhiều bậc trí thức, của các chuyên gia, của đông đảo các tầng lớp nhân dân, và đặc biệt là phải thực sự phát huy vai trò của đội ngũ các thầy cô giáo, các nhà sư phạm. Đặc biệt trong bối cảnh đổi mới chương trình giáo dục phổ thông 2018, giảng viên các trường sư phạm có một vai trò quan trọng trong việc định hướng dạy học cho sinh viên, bồi dưỡng giảng viên các cấp và xây dựng khung chương trình đáp ứng yêu cầu đổi mới, phù hợp với xu thế.

Nghiên cứu về vai trò của giảng viên các trường sư phạm có bài viết của tác giả Phạm Đình Duyên với tựa đề: “Một số biện pháp phát triển định hướng giá trị nghề nghiệp sư phạm quân sự cho giảng viên ở các trường sĩ quan quân đội” [2]. Bài viết bàn luận về vấn đề: định hướng giá trị nghề nghiệp sư phạm quân sự là một phẩm chất nhân cách quan trọng, chi phối nhận thức, thái độ, động cơ, mục đích hoạt động; là cơ sở bên trong của hành vi, hướng dẫn, điều chỉnh và thúc đẩy hoạt động hướng đến sự phát triển nghề nghiệp và hoàn thiện nhân cách cho giảng viên các trường sĩ quan quân đội; quyết định đến tính hiệu quả và sự thành đạt trong nghề nghiệp của giảng viên.

Tác giả Tô Xuân Dân có bài viết đăng trên tờ Vấn đề hôm nay: “Vai trò và nhiệm vụ của giảng viên trong phương pháp đào tạo theo hệ thống tín chỉ” [3]. Bài viết khẳng định: Trong phương pháp đào tạo tín chỉ, nếu sinh viên là trung tâm của hoạt động dạy học, thì giảng viên là lực lượng quyết định định hướng, dẫn dắt hoạt động học tập đạt hiệu quả cao. Để áp dụng phương pháp đào tạo tín chỉ, giảng viên cần thay đổi các phương pháp dạy học hiện đại nhằm phát huy năng lực, sở trường của sinh viên, phát huy sức sáng tạo và khát khao cống hiến của thế hệ trẻ tương lai.

Bài viết: “Phát triển đội ngũ giảng viên tại cơ sở giáo dục đại học tại Việt Nam” [4] của tác giả Nguyễn Thị Quỳnh Hương đăng trên Tạp chí Công thương (20/1/2020). Bài viết cho rằng: Cán bộ giảng viên giữ vai trò quan trọng trong nâng cao chất lượng giáo dục, nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao của các trường đại học. Đội ngũ giảng viên chất lượng là cơ sở đào tạo ra những con người chất lượng, một trong những chủ thể quan trọng trong công cuộc xây dựng đất nước. Vì vậy, trong bài viết này tác giả đề cập đến nội dung muốn thực hiện tốt công tác phát triển đội ngũ giảng viên tại các cơ sở giáo dục đại học, cần thực hiện nhiều giải pháp đồng bộ: có cơ chế thu hút nhân tài, tạo điều kiện cho giảng viên được tham gia học tập, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ ở trong và ngoài nước, đầu tư cơ sở vật chất nhà trường phục vụ hoạt động nghiên cứu và giảng dạy của giảng viên.

Nguyễn Văn Duệ có bài viết: “Phát huy vai trò của đội ngũ giảng viên Đại học hướng tới nền kinh tế tri thức” [5]. Bài viết cho rằng giảng viên cần có những phẩm chất sau: nắm vững lĩnh vực chuyên môn, bao gồm cả việc công bố những công trình khoa học; luôn có thái độ nghiêm túc, tận tâm trong công việc giảng dạy, bao gồm công việc trước (chuẩn bị), trong và sau khi giảng dạy; luôn khuyến khích, hỗ trợ, chân thành, cởi mở và tôn trọng sinh viên.

Bài báo “Xây dựng đội ngũ giảng viên trong trường đại học - Thực trạng và giải pháp” [6] của Nguyễn Thị Thu Hương, đã đánh giá thực trạng đội ngũ và công tác quản lý đội ngũ giảng viên trong trường đại học hiện nay, từ đó đề xuất những giải pháp xây dựng đội ngũ giảng viên trong trường đại học ở nước ta hiện nay, bao gồm: giải pháp về pháp lý; hoàn thiện chế định quyền và nghĩa vụ của giảng viên trong trường đại học; thu hút, tạo nguồn, tuyển chọn giảng viên trong trường đại học; chính sách đãi ngộ, đào tạo, bồi dưỡng giảng viên; kiểm tra, nhận xét, đánh giá giảng viên.

Ngoài ra, còn khá nhiều bài viết bàn về vai trò, phát huy vai trò của đội ngũ giảng viên: “Chuẩn hóa nghề nghiệp, giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên” [7] của Trần Văn Dũng. Trong bài viết, tác giả xây dựng một số yêu cầu về chuẩn giáo viên trong giai đoạn mới: chuẩn hóa về bằng cấp, chứng chỉ; chuẩn hóa về chuyên môn, nghiệp vụ; chuẩn hóa về tác phong nhà giáo nhằm xây dựng đội ngũ giáo viên các cấp chất lượng, phục vụ cho nhu cầu của xã hội.

Bài viết: “Một số ý kiến về quan điểm và giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục đại học” [8] của tác giả Đào Trọng Thi đưa ra một số nhận định về chất lượng giáo dục đại học hiện nay, trong đó có đề cập đến chất lượng đào tạo của một số trường sư phạm. Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giáo dục đại học như xây dựng đội ngũ giảng viên, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, đẩy mạnh quản trị đại học theo hướng tự chủ...

Với những nội dung nghiên cứu của các công trình trên đã giải quyết được một số vấn đề lý luận và thực tiễn về đội ngũ giảng viên Đại học và giảng viên các trường sư phạm. Các tác giả cũng đã khảo sát thực trạng cơ cấu chất lượng, đề xuất những phương hướng, giải pháp để xây dựng đội ngũ giảng viên, phát triển cơ cấu, chất lượng, nâng cao phẩm chất đạo đức, phát huy vai trò của đội ngũ này trong sự nghiệp đào tạo và bồi dưỡng nhân tài cho đất nước. Tuy nhiên, chúng ta có thể thấy vẫn chưa có công trình khoa học nào nghiên cứu chuyên khảo, hệ thống, trực tiếp bàn về vai trò của đội ngũ giảng viên các trường sư phạm trong công cuộc đổi mới chương trình giáo dục phổ thông 2018.

2. Phương pháp nghiên cứu

Tác giả sử dụng phương pháp tổng hợp, khái quát để tìm hiểu một số công trình nghiên cứu về vai trò của giảng viên đại học, đặc biệt là giảng viên các trường sư phạm. Từ đó, bằng phương pháp phân tích tác giả đưa ra quan điểm cá nhân về vai trò của giảng viên các trường sư phạm trong công cuộc đổi mới giáo dục, cụ thể là chương trình giáo dục phổ thông năm 2018.

3. Kết quả và bàn luận

Các trường sư phạm tham gia trực tiếp vào đào tạo nguồn nhân lực, tổ chức nghiên cứu khoa học giáo dục, phát hiện những vấn đề nảy sinh trong giáo dục, trong triển khai chương trình Giáo dục phổ thông 2018 để cùng tìm giải pháp, góp phần phát triển năng lực nghề nghiệp cho cả giảng viên sư phạm và giáo viên phổ thông, trực tiếp tham gia thực nghiệm, sơ kết, tổng kết, đánh giá quá trình triển khai chương trình Giáo dục phổ thông. Chính vì vậy, đội ngũ giảng viên có vai trò rất quan trọng trong việc đào tạo sinh viên thành nguồn nhân lực có tri thức, có năng lực và phẩm chất, kỹ năng, có đủ điều kiện để tiếp cận với nghề, tiếp cận với chương trình giáo dục phổ thông mới. Để làm điều đó đội ngũ giảng viên các trường Sư phạm thực hiện tốt các nhiệm vụ cụ thể: Giáo dục, giảng dạy theo mục tiêu, nguyên lý giáo dục, thực hiện đầy đủ và có chất lượng chương trình giáo dục; rèn luyện các kỹ năng nghề thiết thực cho sinh viên; xây dựng khung chương trình theo Chương trình mới; đổi mới phương pháp giảng dạy thích ứng với thời đại cách mạng công nghiệp 4.0.

3.1. Tham gia đào tạo sinh viên sư phạm đáp ứng chuẩn theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

Nhằm đào tạo đội ngũ giáo viên phù hợp với Chương trình giáo dục phổ thông 2018, nhiều trường sư phạm đã có những điều chỉnh, bổ sung nội dung đào tạo để thích ứng. Theo lộ trình,

Chương trình giáo dục phổ thông đã thực hiện ở lớp 1, lớp 2, lớp 3 ở cấp tiểu học; lớp 6, lớp 7 ở cấp THCS; lớp 10 ở cấp THPT và sẽ tiến hành với lớp 4, lớp 8, lớp 11 vào năm học 2023– 2024. Giảng viên các trường sư phạm cần chủ động điều chỉnh cách thức giảng dạy sinh viên theo hướng mở, liên thông, trang bị kiến thức đại cương theo lĩnh vực, tăng thời lượng thực tập rèn nghề. Giảng viên thực hiện gắn kiến thức, kỹ năng với đạo đức nghề nghiệp trong nội dung đổi mới phương pháp dạy học gắn với yêu cầu trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Những nhiệm vụ cụ thể của giảng viên bao gồm:

*** Hình thành hệ thống kỹ năng nghiệp vụ sư phạm cho sinh viên**

Trong bối cảnh hiện nay, với những biến đổi sâu sắc của nghề dạy học, các kỹ năng nghiệp vụ sư phạm cần hình thành ở người giáo viên phổ thông là: kỹ năng sử dụng sách giáo khoa, sử dụng các thiết bị dạy học, tổ chức các hoạt động giáo dục, giao tiếp, hội nhập, gắn nghiên cứu khoa học với đào tạo, gắn lý luận với thực tiễn, định hướng, kế hoạch hóa, kiểm tra, tự kiểm tra, đánh giá, tự đánh giá... Nhờ vậy, sinh viên tốt nghiệp khỏi ngỡ ngàng khi dạy học theo chương trình mới.

Kỹ năng sử dụng sách giáo khoa

Bộ GD&ĐT đã đưa ra: Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014 của Quốc hội về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông đã quy định: Sách giáo khoa cụ thể hóa các yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông về nội dung giáo dục, yêu cầu về phẩm chất và năng lực học sinh; định hướng về phương pháp giáo dục và cách thức kiểm tra, đánh giá chất lượng giáo dục. Sách giáo khoa mới đã đưa vào những nội dung, cách thức chuyển từ truyền thụ kiến thức sang khơi dậy năng lực của học sinh. Giáo viên đóng vai trò dẫn dắt, hướng dẫn, đặt vấn đề để học sinh tự tìm tòi, phát hiện và triển khai nội dung bài học. Đặc biệt, sách giáo khoa mới có hình ảnh trực quan, cách dẫn dắt kiến thức từ dễ đến khó. Những bài tập gần gũi với đời sống, giúp giáo viên dễ dàng tiếp cận để dạy học, qua đó các em thấy dễ học, dễ nhớ hơn. Hơn nữa, Bộ Giáo dục cũng đã triển khai biên soạn nhiều bộ sách giáo khoa. Vì vậy, khi có nhiều bộ sách giáo khoa thì các nhà trường có nhiều sự lựa chọn hơn để chọn ra bộ sách có chất lượng nhất, trang bị cho học sinh tri thức cần thiết và phù hợp với lứa tuổi, bậc học và với điều kiện kinh tế - xã hội, văn hóa mỗi địa phương. Với sự thay đổi trong cách tiếp cận của sách giáo khoa, đòi hỏi giảng viên các trường sư phạm cần định hướng cho sinh viên những kiến thức mới, kỹ năng mới, phù hợp yêu cầu của hệ thống giáo dục quốc dân. Đặc biệt, giảng viên cần cho sinh viên tiếp cận với tất cả các bộ sách giáo khoa hiện hành để sinh viên làm quen, và thực hiện tập giảng theo những bộ sách giáo khoa đó.

Giảng viên cần giáo dục cho sinh viên những thay đổi rõ nét của sách giáo khoa mới, để sinh viên tổ chức các phương pháp dạy học nhằm phát triển năng lực cho học sinh. Giảng viên hướng dẫn sinh viên khai thác nội dung của bài học qua thực tế, hiểu biết về xã hội ngoài những kiến thức trong sách giáo khoa. Mục đích cuối cùng là giảng viên thực hiện đào tạo sinh viên sư phạm ra trường phải tiếp cận ngay được Chương trình giáo dục phổ thông 2018; phải trang bị cho sinh viên năng lực sư phạm để truyền tải được chương trình mới, không để sinh viên sư phạm ra trường nhưng vẫn theo cách tiếp cận cũ, vẫn phải tập huấn lại.

Thiết kế bài học và tổ chức hoạt động dạy học

Trong quá trình thực hiện đổi mới giáo dục, đào tạo, mỗi giáo viên cần thực hiện đổi mới các phương pháp, kỹ thuật dạy học mới theo hướng tiếp cận năng lực người học. Chính vì vậy, trong mỗi bài học, giảng viên phải hướng dẫn sinh viên thực hiện các hoạt động giáo dục theo trình tự sách giáo khoa mới: Mở đầu; khám phá; luyện tập; vận dụng kiến thức vào thực tiễn và tìm tòi mở rộng. Giảng viên cần hướng dẫn sinh viên thực hiện 4 bước trong quy trình thiết kế và tổ chức hoạt động học tập

Mở đầu: Đây là hoạt động dẫn dắt học sinh vào bài mới, vào nội dung kiến thức mới của bài học. Hoạt động cần có sự sáng tạo nhằm kích thích sự tò mò và ham hiểu biết của học sinh

Khám phá: Đây là nội dung chính của mỗi một hoạt động giáo dục, đây là hoạt động sẽ cung cấp đầy đủ kiến thức, kỹ năng, giáo dục thái độ cho học sinh. Hoạt động này cần giáo viên sử dụng linh hoạt nhiều phương pháp dạy học kết hợp kiến thức sách giáo khoa để truyền thụ tri

thức cho học sinh. Thực hiện hoạt động này có thể sử dụng linh hoạt nhiều phương pháp: thảo luận nhóm, phương pháp tình huống, phương pháp đóng vai....

Luyện tập: Sau khi đã được tìm hiểu những kiến thức của bài học trong phần khám phá, giáo viên sẽ tổ chức cho học sinh luyện tập thông qua các bài tập nhỏ hoặc thông qua các hoạt động nhóm. Đây là hoạt động nhằm khắc sâu kiến thức cho học sinh.

Vận dụng: Hoạt động vận dụng với mục đích phát huy sự sáng tạo của học sinh sau khi học xong bài học. Đây là hoạt động mở, giáo viên có thể linh hoạt trong dạy học và học sinh hoàn thành nhiệm vụ này có thể ở trên lớp hoặc ở nhà.

Cách thức đánh giá quá trình học tập của học sinh

Theo dõi đánh giá học sinh trong quá trình học tập là một trong những khâu quan trọng trong kiểm tra đánh giá kết quả học tập của người học. Thông qua các hoạt động, bài tập trên lớp, bài tập kỹ năng của học sinh, giáo viên sẽ xem xét sự tiến bộ của học sinh qua từng bài đánh giá. Đặc biệt chú ý đến các bài đánh giá thiên về khả năng vận dụng kiến thức đã học vào thực tế.

Để thực hiện được kỹ thuật này, giảng viên cần hướng dẫn sinh viên các bước sau: Thực hiện theo dõi việc ghi chép của học sinh trên lớp, chú ý đến những năng lực đặc thù của từng em; Theo dõi khả năng nhận thức của từng em thông qua: tiếp nhận kiến thức bài học, tham gia hoạt động nhóm (tập thể), hoàn thành các bài tập tự học, bài tập cá nhân, khả năng trình bày, báo cáo sản phẩm học tập.... Để có cách đánh giá khách quan, chính xác nhất đối với mỗi học sinh, giáo viên nên sử dụng nhiều phương pháp đánh giá: giáo viên đánh giá, học sinh tự đánh giá, đánh giá qua điểm 15 phút, đánh giá qua bài kiểm tra, đánh giá qua bài thực hành thảo luận... Thông qua quá trình đánh giá, giáo viên phải kịp thời có những cách thức động viên, khích lệ khác nhau đối với học sinh: học sinh có kết quả trung bình, yêu cầu giáo viên xây dựng hoạt động phụ đạo, bồi dưỡng thêm; học sinh có kết quả khá, tốt trở lên cần khuyến khích để các em tích cực học tập hơn. Cách thức đánh giá học sinh hướng tới 5 mục đích: đánh giá kiến thức học sinh đã học; kiến thức đang học/ tiến trình học tập và các trở ngại; khả năng vận dụng kiến thức; các kỹ năng học tập và thái độ học tập của học sinh. Lựa chọn công cụ đánh giá phù hợp để thu thập thông tin phản hồi: Bảng khảo sát kiến thức nền, câu hỏi, bài tập, thẻ đặt câu hỏi, bảng phân tích, tiểu luận nhỏ...

**** Hình thành các năng lực cần thiết cho sinh viên sư phạm***

Dạy học và kiểm tra đánh giá theo chương trình phổ thông 2018 đã thay đổi kèm theo yêu cầu ngày càng nhiều các năng lực mới của người học để đáp ứng nhu cầu của công việc và cuộc sống hiện đại. Các năng lực dạy học cần đào tạo cho sinh viên đại học sư phạm hiện nay theo tiếp cận năng lực thực hiện: năng lực xây dựng kế hoạch dạy học môn học, tài liệu dạy học đáp ứng yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông. Năng lực xác định mục tiêu môn học: xác định mục tiêu môn học phù hợp với chuẩn phẩm chất và năng lực học sinh. Năng lực xác định cấu trúc và nội dung môn học: nội dung và cấu trúc môn học phù hợp với đặc điểm đối tượng dạy học để đạt chuẩn đầu ra. Năng lực xây dựng đề cương chi tiết môn học: Xây dựng đề cương chi tiết môn học phù hợp với chương trình giáo dục và đặc điểm học sinh, đặc trưng của môn học; năng lực xây dựng tài liệu hướng dẫn học sinh tự học; năng lực xây dựng kế hoạch bài học theo tiếp cận năng lực, phù hợp với đặc điểm học sinh và môi trường dạy học. Năng lực hiểu đối tượng dạy học và môi trường dạy học: phân tích, đánh giá và phân hóa được học sinh và phân tích được đặc điểm môi trường dạy học.

3.2. Tham gia bồi dưỡng năng lực cho giáo viên phổ thông nhằm thực hiện chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Chương trình giáo dục phổ thông 2018 được xây dựng theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực, tạo môi trường học tập và rèn luyện giúp người học tích lũy được kiến thức phổ thông vững chắc; biết vận dụng hiệu quả kiến thức vào đời sống và tự học suốt đời... Từ định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh như vậy đòi hỏi phải đổi mới cách dạy, cách học. Từ cách dạy học truyền thống lấy người dạy làm trung tâm chuyển sang cách dạy học lấy người học làm trung tâm đòi hỏi đội ngũ giáo viên các cấp cần nâng cao phẩm chất, năng lực,

trình độ chuyên môn nghiệp vụ... Giáo viên trong giai đoạn hiện nay là người định hướng cho học sinh, hướng học sinh tìm kiếm, tiếp cận tri thức mới bằng những kỹ năng đã có, biết vận dụng kiến thức đã học để giải quyết những vấn đề nảy sinh trong cuộc sống. Mỗi một môn học, giảng viên sẽ hướng dẫn giáo viên phổ thông theo đặc điểm, vị trí vai trò của từng môn. Điều quan trọng là cần sự phối hợp của cả giảng viên và giáo viên phổ thông trong thực hiện nhiệm vụ đổi mới giáo dục, để đổi mới giáo dục đạt hiệu quả và chất lượng.

Trong việc bồi dưỡng giáo viên, giảng viên sư phạm chủ chốt là lực lượng có vai trò quan trọng. Họ thực hiện nhiệm vụ tập huấn bồi dưỡng và hỗ trợ giáo viên cốt cán trong quá trình đổi mới chương trình giáo dục phổ thông. Trên thực tế, Bộ Giáo dục & Đào tạo đã triển khai chương trình “Phát triển các trường sư phạm để nâng cao năng lực đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý cơ sở giáo dục phổ thông” (Viết tắt ETEP) với nhiệm vụ là thực hiện bồi dưỡng thường xuyên, liên tục giáo viên phổ thông theo các modul đã xây dựng. Hoạt động được thực hiện dưới cả hai hình thức: trực tiếp và trực tuyến, giảng viên các trường sư phạm là hạt nhân thực hiện quá trình này: Giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội, Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên, Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.... Các hoạt động bồi dưỡng giáo viên đã thực hiện được các nhiệm vụ: nâng cao năng lực, chuyên môn, phương pháp dạy học cho giáo viên phổ thông theo chương trình 2018; giáo viên được tiếp cận với các kỹ thuật dạy học hiện đại; những cách thức đánh giá học sinh theo hướng tiếp cận năng lực; giảng viên đại học được trao đổi, hiểu thêm về giáo viên phổ thông để có những điều chỉnh ở hoạt động đào tạo sinh viên.

Công tác bồi dưỡng giáo viên phổ thông cốt cán có ý nghĩa rất quan trọng, bởi nếu lớp bồi dưỡng này thành công, các lớp bồi dưỡng sau dành cho giáo viên đại trà ở các cơ sở giáo dục mới có cơ hội thành công. Trong các đợt bồi dưỡng, giảng viên các trường sư phạm sẽ hướng dẫn giáo viên các phương pháp thực hiện các môn học, tìm hiểu về Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và thực hiện 19 chương trình môn học, hoạt động giáo dục đồng thời xây dựng kế hoạch hướng dẫn đồng nghiệp tại trường và địa phương. Từ đó, giáo viên hiểu rõ hơn về những điểm mới, quan điểm xây dựng chương trình môn học và mục tiêu của chương trình, đồng thời nắm bắt được phương pháp giáo dục phù hợp để triển khai chương trình mới một cách hiệu quả. Nội dung của khoá bồi dưỡng, ngoài giới thiệu chương trình tổng thể, chương trình các môn học của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, giáo viên sẽ được tập trung tìm hiểu, hướng dẫn những phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá học sinh theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực, các giáo viên sẽ được hướng dẫn yêu cầu kiểm tra, đánh giá học sinh được triển khai qua nhiều hình thức như đánh giá định kỳ, đánh giá thường xuyên, đánh giá bằng nhận xét chứ không chỉ đánh giá qua điểm số như trước đây.

Đối với đội ngũ giáo viên, nội dung bồi dưỡng sẽ tập trung vào phát triển chuyên môn nghiệp vụ theo các chuyên đề mà Bộ Giáo dục & Đào tạo đã xây dựng gồm: Các modul dành cho giáo viên và các modul dành cho cán bộ quản lý.

Modul dành cho giáo viên: Hướng dẫn thực hiện Chương trình GDPT 2018; Sử dụng phương pháp dạy học và giáo dục phát triển phẩm chất, năng lực học sinh tiểu học/THCS/THPT; Kiểm tra, đánh giá học sinh tiểu học/THCS/THPT theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực; Xây dựng kế hoạch dạy học và giáo dục theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh tiểu học/THCS/THPT; Tư vấn và hỗ trợ học sinh tiểu học/THCS/THPT trong hoạt động giáo dục và dạy học; Xây dựng văn hóa nhà trường tiểu học/THCS/THPT; Thực hiện và xây dựng trường học an toàn, phòng chống bạo lực học đường ở trường tiểu học/THCS/THPT; Phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội để thực hiện giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh tiểu học/THCS/THPT; Ứng dụng công nghệ thông tin, khai thác và sử dụng thiết bị công nghệ trong dạy học và giáo dục học sinh tiểu học/THCS/THPT.

Modul dành cho cán bộ quản lý: Quản trị hoạt động dạy học, giáo dục trong trường tiểu học/THCS/THPT; Quản trị nhân sự trong trường tiểu học/THCS/THPT; Quản trị tài chính trường tiểu học theo hướng tăng cường tự chủ và trách nhiệm giải trình; Quản trị cơ sở vật chất, thiết bị và công nghệ trong dạy học, giáo dục học sinh ở trường tiểu học/THCS/THPT; Quản trị chất

lượng giáo dục trường tiểu học/THCS/THPT; Xây dựng trường học an toàn, phòng chống bạo lực học đường trong trường tiểu học/THCS/THPT; Xây dựng văn hóa nhà trường ở trường tiểu học/THCS/THPT; Phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh trường tiểu học/THCS/THPT

Một trong những mục tiêu trong bồi dưỡng giáo viên là giảng viên các trường sư phạm cần hướng dẫn cho đội ngũ nhà giáo nắm được những yêu cầu của chương trình, sách giáo khoa mới, vận dụng vào thực tế tổ chức dạy học hiệu quả, dần khắc phục lối dạy học, kiểm tra đánh giá áp đặt một chiều, tích cực thay đổi cách dạy theo mục tiêu phát triển năng lực, phẩm chất học sinh. Từ đó xây dựng cộng đồng học tập tại nhà trường phổ thông, nâng cao vai trò của các trường sư phạm nói chung và của giảng viên sư phạm trong bồi dưỡng thường xuyên, gắn kết các trường đại học sư phạm với các cơ sở giáo dục phổ thông.

Hoạt động bồi dưỡng giáo viên sẽ giúp giảng viên sư phạm ngày càng hiểu rõ về thực tiễn giáo dục phổ thông ở các địa phương, về năng lực của đội ngũ giáo viên phổ thông hiện nay cũng như cách dạy, cách học ở phổ thông,... Qua đó giảng viên sư phạm có sự cập nhật, phát triển đối với các chương trình đào tạo của trường; điều chỉnh nội dung, phương pháp dạy học để nâng cao chất lượng đào tạo chính quy của trường. Từ đó, xây dựng sự gắn kết giữa trường sư phạm với các trường phổ thông, xây dựng các hoạt động trao đổi, bồi dưỡng cho sinh viên của các trường sư phạm với trường phổ thông như: thực tế chuyên môn, thực tập sư phạm...

3.3. Giảng viên sư phạm tham gia xây dựng chương trình đào tạo đáp ứng yêu cầu của Chương trình phổ thông 2018

Đứng trước yêu cầu đổi mới mạnh mẽ về đào tạo đội ngũ giáo viên đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông mới 2018, các trường sư phạm đã nhanh nhạy chuyển hướng trong việc xây dựng chương trình, mở ngành mới... Các trường đẩy mạnh đổi mới mô hình và chương trình đào tạo theo hướng tăng cường rèn luyện năng lực nghề nghiệp cho sinh viên. Giảng viên các trường sư phạm cùng với nhà trường chủ động xây dựng lại chương trình đào tạo, nội dung đào tạo. Trong đó chú trọng thiết kế lại chương trình đào tạo với tinh thần đáp ứng yêu cầu của Chương trình giáo dục phổ thông 2018; cải tiến khung chương trình đã có nhưng cũng cần tính đến yếu tố vùng miền, địa phương... phù hợp chuẩn đầu ra với những điểm chung về chuyên môn, nghiệp vụ sinh viên cần đạt được. Vì vậy, ngay từ khi chương trình được ban hành, nhà trường sư phạm đã chỉ đạo giảng viên rà soát, sửa đổi, bổ sung nội dung chương trình đào tạo theo hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học để đáp ứng yêu cầu đổi mới của thực tiễn. Đồng thời, xây dựng một số chương trình mới như: Ngành Sư phạm Công nghệ; Sư phạm Khoa học tự nhiên và Sư phạm Lịch sử - Địa lí...

Quá trình xây dựng chương trình trong đào tạo sinh viên sư phạm cần hướng tới mục tiêu sau: Chương trình bảo đảm định hướng thống nhất và những nội dung giáo dục cốt lõi, bắt buộc, giảng viên cần lựa chọn, bổ sung một số nội dung giáo dục và triển khai kế hoạch giáo dục phù hợp với điều kiện của địa phương, của nhà trường. Xây dựng chương trình đảm bảo gắn với nguyên tắc, định hướng chung về yêu cầu cần đạt về phẩm chất và năng lực của học sinh, nội dung giáo dục, phương pháp giáo dục và việc đánh giá kết quả giáo dục, chương trình phù hợp với nhiều bộ sách giáo khoa, tạo điều kiện cho sinh viên tiếp cận, làm quen với nhiều bộ sách, thực hiện giảng dạy theo nhiều bộ sách đó. Chương trình bảo đảm tính ổn định và khả năng phát triển trong quá trình thực hiện cho phù hợp với tiến bộ khoa học - công nghệ và yêu cầu của thực tế.

Quá trình xây dựng chương trình đào tạo luôn có sự tham gia của đội ngũ giảng viên, bao gồm các bước sau:

Bước 1: Khảo sát lấy ý kiến các bên liên quan chính yếu (nhà trường, nhà khoa học chuyên môn, giảng viên; đại diện nhà tuyển dụng lao động, hiệp hội nghề nghiệp; người đã tốt nghiệp, sinh viên năm cuối) về thực trạng và nhu cầu đào tạo nhân lực đối với ngành đào tạo, về mục tiêu, chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo, kết hợp với yêu cầu về chuẩn chương trình đào tạo theo quy định tại Thông tư này.

Bước 2: Xây dựng mục tiêu chung, mục tiêu cụ thể và chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo phù hợp với sứ mạng, tầm nhìn, mục tiêu chính của cơ sở đào tạo, chuẩn chương trình đào tạo và Khung trình độ quốc gia Việt Nam; đáp ứng nhu cầu nhân lực đối với ngành đào tạo.

Bước 3: Xây dựng cấu trúc chương trình đào tạo (các khối kiến thức, các học phần và số tín chỉ, trình tự logic các học phần, kế hoạch giảng dạy) đáp ứng chuẩn chương trình đào tạo, Khung trình độ quốc gia Việt Nam và bảo đảm mục tiêu, chuẩn đầu ra đã xác định.

Bước 4: Đối chiếu, so sánh với chương trình đào tạo cùng trình độ, cùng ngành, của các cơ sở đào tạo khác ở trong nước và nước ngoài và chuẩn chương trình đào tạo theo từng ngành, nhóm ngành cụ thể để hoàn thiện chương trình đào tạo.

Bước 5: Xây dựng đề cương chi tiết học phần dựa trên chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo được phân nhiệm cho học phần; ban hành các văn bản hướng dẫn, quy định thực hiện chương trình đào tạo, bảo đảm chất lượng đào tạo đối với từng khóa học. Hoạt động dạy học, kiểm tra đánh giá được thiết kế trong chương trình đào tạo phải đảm bảo tương thích để đạt chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo.

Bước 6: Tổ chức hội thảo lấy ý kiến của giảng viên, cán bộ quản lý trong và ngoài cơ sở đào tạo, các nhà khoa học, đại diện đơn vị sử dụng lao động liên quan và người đã tốt nghiệp (nếu có) về chương trình đào tạo.

Bước 7: Hoàn thiện dự thảo chương trình đào tạo trên cơ sở tiếp thu ý kiến phản hồi của các bên liên quan và trình Hội đồng khoa học và đào tạo của cơ sở đào tạo xem xét tiến hành các thủ tục thẩm định và áp dụng.

Bước 8: Đánh giá và cập nhật thường xuyên nội dung chương trình và phương pháp giảng dạy dựa trên các tiến bộ mới của lĩnh vực, ngành đào tạo và yêu cầu của việc sử dụng lao động.

Xây dựng chương trình đào tạo ở trường sư phạm đáp ứng yêu cầu đổi mới là một quá trình đòi hỏi sự nỗ lực cố gắng chung của đội ngũ giảng viên và lãnh đạo trường. “Để đáp ứng yêu cầu dạy học phát triển năng lực và phẩm chất người học, chương trình đào tạo giáo viên trong các trường sư phạm phải thực sự thay đổi theo một yêu cầu “kép”: phát triển năng lực và phẩm chất của sinh viên sư phạm và hướng tới năng lực dạy học phát triển năng lực và phẩm chất học sinh của những sinh viên đó” [9]. Đổi mới chương trình đào tạo ở các trường sư phạm không chỉ đổi mới ở cách thức xây dựng chương trình hay mục tiêu xây dựng mà đòi hỏi thay đổi từ nhận thức đến hành vi của lãnh đạo và giảng viên, những người điều hành, thực thi chương trình đào tạo và chú trọng đến các bên liên quan.

4. Kết luận

Các trường sư phạm có vai trò then chốt trước sự đổi mới chương trình giáo dục phổ thông bởi vì đó là nơi đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên để thực hiện sự đổi mới này. Giảng viên các trường sư phạm được tiếp cận việc xây dựng chương trình mới, tham gia các khóa tập huấn về đổi mới phương pháp, nội dung, hình thức kiểm tra đánh giá để nắm vững, bổ sung cập nhật vào chương trình đào tạo và biên soạn tài liệu bồi dưỡng giáo viên phổ thông, tập trung nâng cao năng lực đào tạo, bồi dưỡng giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục thông qua việc tham gia Chương trình ETEP. Thông qua các hoạt động này, đội ngũ giảng viên lại tiếp tục được “cọ sát” trực tiếp với điều kiện thực tế của giáo dục phổ thông, gắn kết giảng viên với giáo viên, đồng thời tác động tích cực đến nâng cao chất lượng đào tạo. Các chương trình đào tạo, chương trình bồi dưỡng giáo viên được phát triển một cách hệ thống và nhất quán theo chuẩn đầu ra, có tác động tích cực đến công tác đào tạo và bồi dưỡng giáo viên của Nhà trường nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới, hội nhập quốc tế, đào tạo giáo viên đáp ứng được nhu cầu của thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] *Ho Chi Minh Complete volume*, vol. 10, National Program Publishing House, Hanoi, 2011, p. 345.
- [2] D. D. Pham, “Some measures to develop the orientation of military pedagogical career values for lecturers at military officer schools,” *Education Journal*, no. 463, pp. 1-3, 2019.

-
- [3] D. X. To, "Roles and duties of lecturers in the training method according to the credit system," *Business and Technology Journal*, no. 3, pp. 16-22, 2019.
- [4] H. Q. T. Nguyen, "Developing teaching staff at higher education institutions in Vietnam," *Industry and Trade Journal*, no. 14, pp. 34-39, 2020.
- [5] D. V. Nguyen, "Promoting the role of university lecturers towards a knowledge-based economy," *Journal of Educational Development*, no. 4, pp. 40-43, 2003.
- [6] H. T. T. Nguyen, "Building a teaching staff in universities - Current situation and solutions," *Science Journal of Vietnam National University*, no. 28, pp. 23-27, 2012.
- [7] D. V. Tran, "Professional standardization, solutions to improve the quality of teachers," *Journal of Educational Science*, no. 69, pp. 45-48, 2011.
- [8] T. T. Dao, "Some opinions on views and solutions to improve the quality of higher education," *Journal of Educational Science*, no. 66, pp. 68-72, 2011.
- [9] Ministry of Education and Training, *ETEP Program*, Program documents, 2016.